

چگونگی پیکار با گرسنگی در اسلام

- ۱- رباخواری یا جنک با خدا - فعالیت اصیل
- ۲- زکات یا درآمد ملی و عمومی ۳- تحریم فعالیت‌های نازا
- ۴- تحریم استعمال ظروف طلا ۵- احتکار مواد غذایی

تمام راه‌های استفاده‌ی نامشروع را مسدود سازند و عدالت اجتماعی را به نفع عموم طبقات گسترش و توسعه دهند بحدی که فردی از مزایای اجتماعی و انسانی محروم نباشد اینک نمونه‌هایی از قوانین اسلامی :

۱- رباخواری یا جنک با خدا

پول که امروزه صورت اسکناس و کاغذ پاره درآمده است خود به خود نقشی در علم اقتصاد ندارد، بلکه نقش يك واسطه و دلال را دارد چون میتوان بازار اقتصاد را به وسیله مبادله‌ی خود کالاها

اسلام در راه نبرد با فقر و گرسنگی و تأمین رفاه عمومی، قبل از هر چیز گسترش اصول اخلاقی و عدالت اجتماعی و انسانی را مورد توجه قرار داده و حل نهائی مشکل اقتصادی را در بر تو اصلاح مبانی عقیدتی و اخلاقی و ایجاد رحم و شفقت و مهربانی در میان مردم پایه‌گذاری نموده است سپس از راه قانون و دستورهای الهی به پیکار و مبارزه برخاسته است.

اصول و قوانینی که اسلام در این باره ارائه میدهد در صورت اجراء و عملی شدن کامل آنها می‌توانند

تولیدی و صنعتی و بازرگانی سوق داده و از این راه از تراکم بی جهت ثروت و اختلاف فاحش طبقاتی، جلوگیری بعمل آورده است. بسیار طبیعی است وقتی خود پول عامل افزایش ثروت گردد ثروت افراد پولدار روز به روز سیر صعودی خود را طی کرده و افراد بی پول و سود بده باهمه‌ی فعالیت و کوشش سیر نزولی و قهقرائی خود را خواهند پیمود.

مصلحت تحریم ربا برخلاف اندیشه‌ی عمومی، تنها به نفع افراد مستمند جامعه نیست بلکه در مرحله‌ی اول به نفع بشریت و در مراحل بعدی به نفع صاحبان سرمایه و بازرگانان نیز می‌باشد و آنان را تشویق می‌کند که به جای فعالیت‌های بدلی به کوشش‌های اصیل صنعتی و اقتصادی بپردازند و کوشش‌های ابتکاری و نو را، جایگزین فعالیت بدلی و اصیل سازند.

نمونه‌ای از آیات قرآن درباره ربا

اسلام در راه مبارزه با ربا خواری فسوق العاده دلسوزی و علاقه‌نشان داده است بحدی که ارتکاب آنرا جنگ با خداوند و پیامبر او معرفی نموده است و کسانی را که از محصول و بازده ربا ارتزاق میکنند آتش خواران قلمداد نموده است و در قرآن هر جا نام ربا برده میشود با کلمه‌ی آتش و عذاب توأم است در سوره‌ی دوم از قرآن آیه ۲۸۲ اعلام می‌دارد:

وای افراد با ایمان تقوی و پرهیزگاری رایشه‌ی خود سازید اگر ایمان دارید از ربا صرف نظر کنید و اگر نخواستید پس آماده‌ی کارزار با خدا و پیامبر او باشید» (۱)

و در آیه دیگری که نخستین آیه درباره تحریم

گردانید، ولی رباخواران پول را کالای مستقلی فرض کرده و از مستمندان و نیازمندان بصورت مستمری گاهی هر ثانیه از آن، سود می‌گیرند.

از نظر اسلام کار و کوشش علاوه بر جنبه‌ی سازندگی و مثبت آن، یک نوع جنبه‌ی قداست و عبادت را دارد که بازده آن رفاه و آسایش بشر را تأمین می‌سازد و راه تعاون بشری را هموار می‌کند، و چون مبادله خود-محصول خالی از صعوبت نبود برای سهولت امر داد و ستد و مبادله بصورت قرض‌داری در آمده پول عنوان واسطه‌گی را پیدا کرد که محصول دست‌رنج یا اندوخته‌ی فردی را بدیگری منتقل سازد.

پس با این وضع اصالت دادن به پول علاوه بر این که از ارزش و قداست کار می‌کاهد بصورت تدریجی مردم را به تن‌پروری و آسان‌طلبی و بی‌کاری دعوت می‌کند و ابتکار و کوشش را از جامعه گرفته و آنرا دچار سقوط و عقب‌ماندگی می‌نماید بحدی که ارزش‌های بدلی، جای ارزش‌های واقعی و اصیل را گرفته و یک نوع حس سودجویی بی‌دلیل، احتکار، حرص، طمع، تعدی و تجاوز و سایر صفات پست را در افراد زنده می‌کند که حاضر می‌گردند خون بیچارگان و مستمندان را بمکند و دردیگران حس کینه و انتقام را زنده کنند و صفا و صمیمیت را که لازمه‌ی رشد و همکاری و تعاون اجتماعی است به کلی از میان بردارند.

* * *

تشویق به فعالیت اصیل:

اسلام با تحریم ربا و سود پول (خواه به صورت قرض باشد یا بصورت داد و ستد) مردم را به فعالیت‌های

۱- یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وذرّوا ما بقی من الربا ان کتمتم مومنین وان لم تفلحوا فاذنوا بحرب من

الله ورسوله. آیه ۲۸۲ بقره

ربا است میفرماید: و شما همانند مردم جاهلیت سود پول را در روز افزون بالا نبرید و درباره مستمندان تقوی و خداشناسی را پیشه‌ی خود سازید و بترسید از آتشی که برای کافران مهیا شده است» (۱)

در دوران جاهلیت وقتی شخصی بدیگری پول وام می‌داد هنگامی که وقت پرداخت آن فرامی‌رسید و طرف قدرت پرداخت را نداشت از صاحب پول مهلت می‌خواست و در برابر آن چیزی بر اصل مال می‌افزود و گاهی چندین نوبت این عمل تکرار می‌شد که گاهی سود بر اصل مال چندین برابر فزونی می‌گرفت.

علی علیه السلام درباره ربا می‌فرماید: عامل اضمحلال و سقوط یک جامعه، رواج ربا در اقتصاد آن جامعه می‌باشد (۲) نگاه کوتاه به وضع هولناک اقتصاد جهانی روز، و خطرات سرمایه‌داری ظالمانه، حکمت و عظمت این کلام نورانی علوی را روشن می‌سازد.

۴- زکات یادآمد ملی و عمومی:

پیش از اسلام مالیات‌هایی که از طرف حکومتها تعیین می‌گردید اغلب طبق هوی و هوس و خواسته‌ی شخصی فرمانروایان قوم صورت می‌پذیرفت و با میزان احتیاجات و درخواستهای آنان تغییر و تبدیل پیدا می‌کرد.

اسلام میزان این پرداختها را ثابت اعلام کرد

و ذخیره‌های نقدی را مشمول مالیاتی بنام «زکات» نمود و در واقع بسا بیرون ساختن طلا و نقره از گردونه اقتصادی و جریان تولید و انباشتن آن مخالفت بعمل آورد و مالیات سالیانه‌ای به مبلغ ۲/۵٪ درصد مبلغ مالی تعیین نمود تا بدینوسیله از تراکم و انباشتن سرمایه‌ها جلوگیری بعمل آورد و ثروتها و درآمدها را همگانی و عمومی سازد، زکات مخصوص ذخیره‌های نقدی نیست و از دیگر موارد زکات محصولات عمده کشاورزی مانند گندم و جو و خرما، کشمش، و محصولات دامپروری گوسفند، گاو، شتر، می‌باشد.

زکات اگر به صورت دقیق وصول گردد در موارد واقعی آن مصرف گردد می‌تواند نقش اساسی را در رفاه حال همگان ایفا نماید که از جمله‌ی آن عمران و آبادی و تأمین نیازمندیهای مستمندان اجتماع و - گسترش دعوت و فرهنگ اسلامی، پرداخت بدهی بدکاران و در راه درماندگان می‌باشد چنانکه این نقش مثبت را در عهد یکی از خلفای بنی‌العباس نشان داد.

تاریخ می‌گوید: عمر بن عبدالعزیز، یحیی بن سعید را به گردآوری زکات آفریقا مامور ساخت هنگامی که با کمال مراقبت زکات آن سرزمین حاصل خیز جمع آوری گردید و در مصرف آن به جستجوی نیازمندان و موارد مصرف آن پرداختند در پایان کسی را پدید نکردند که زکات را از آنان قبول نماید چون حکومت وقت همه‌ی آنان را مرفه و سیرگردانیده بود (۳)

۱ - لا تاكولوا الربا اضعا فاضاعوا و اتقوا الله لعلکم تفلحون و اتقوا النار التي اعدت للكافرين سورة

آل عمران آیه ۱۳۰

۲- مجمع البیان ضمن تفسیر آیه شماره ۱۳۰ آل عمران

۳- شبهات حول الاسلام ص ۱۰۰

۳- تحریم فعالیت‌های نازا

فعالیتها و کوششهای عقیم و نازا که کوچکترین نفع واقعی، به حال جامعه ندارد در اسلام تحریم شده است و این يك باب مفصل از فقه مبسوط اسلامی است که به عنوان «کسبهای حرام» نام گذاری شده‌اند در این باب: قمار، شعبده بازی، رشوه، مسابقه‌های بی نتیجه، رمالی، پیش گوئی، صنایع بی سود مانند مجسمه سازی، بت تراشی، صلیب سازی، آلات موسیقی، ابزار قمار، و مایعات ضروری مانند: عرق و آبجو و مانند آنها و عملیات نامشروع: مانند فروش اسلحه به دشمن، تقلب، وغش در معامله، ومدح و ثنا و تعریف بیجا، کم فروشی غنا و آواخوانی، قوادی و ایجاد ارتباط میان دوشخص گناهکار، سرگرمیهای ناسالم، گمک به ستمگران و پذیرفتن سمت از طرف ستمگران، و گدائی کردن و سؤال به کف و اسراف و تبهکاری و دهها نظیر آن را می توان نام برد.

همه نوع تصرف و استفاده خواه بصورت خرید و فروش یا اجاره یا استجاره یا معاونت یا همکاری حتی بادیری و اسباب کشی و توصیه و سفارش در این نوع عملیات و کردارهای نامشروع، حرام و گناه می باشد و اسلام اجازه نمی دهد این قبیل فعالیت‌های کاذب، عشق و علاقه به تحرك و سازندگی را از میان برده و لطمه ها و خسارات نامطلوبی بر اقتصاد جامعه وارد سازد.

قرآن مجید میفرماید: اموال خود را (که مایه

قوام و پایداری شما است) به صورت باطل از بین نبرید (۱)

* * *

۴- تحریم استعمال ظروف طلا و نقره

اسلام از تراکم ثروت و استفاده های نامشروع از آن بپرهیزی که باشد جلوگیری به عمل آورده است از این رو طلا و نقره را که وقتی به صورت مسکوک است مانند خون در شریان اقتصادی جامعه جریان پیدا می کند و هنگامی هم که مسکوک نیست پشتوانه ای ارزش کشور می باشد اجازه نمی دهد که از آنها ظروف بسازند و در منازل و آپارتمانها بایگانی کنند تا طبقات اعیان و اشراف در مهمانیها و پارتیها به عنوان تظاهر و فخر فروشی به رخ دیگران بکشند در صورتی که ساخت ظروف از مواد دیگر عملی تر و با صرفه تر است و همچنین به مردان اجازه نمیدهد که از طلا برای خود زینت آلات بسازند و همانند زنان خود را آرایش دهند یا از لباسهای حریر و ابریشم استفاده کنند چون همانطور که آرایش و زینت با روح لطیف و حساس زن سازگار است صلابت و پایداری و شجاعت هم با روح مردانگی همباز است «از شیر حمله خوش بود و از غزال دم»

قرآن مجید در این باره میفرماید: «آنان که طلا و نقره را بسان گنج احتکار میکنند و در راه خدا خرج نمی کنند به آنان نوید عذاب دردناکی بده» (۲)

* * *

۱- لا تاكلوا اموالكم بینكم بالباطل بقره آیه ۱۸۸

۲- والذین یكفرون الذهب والفضة ولا یفقهونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم سوره توبه آیه ۳

۵- تحریم احتکار مواد غذایی

احتکار و انبار کردن مواد غذایی به انتظار گرانی یکی از گناهان بزرگه شمرده شده است و آن عبارت از این است که فروشنده مواد غذایی اجناس مورد نیاز را در انبارها نگهداری کند و به انتظار گران شدن آنها بنشیند در صورتی که در جامعه نیاز شدیدی به

آن مواد وجود دارد رسول خدا (ص) فرمود هر -
فروشنده ای که طعامی بخرد و چهل روز آن را به انتظار
گرا فروشی انبار کند سپس آنرا فروخته و قیمت آنرا
دراخ خدا خرج کند این کار نیک جبران گناه احتکار
را نمی کند (۲۰۳)
(بقیه دارد)

۴۰۳- مکاسب شیخ انصاری ص ۲۱۲- مدت احتکار در برخی از روایات در فراوانی ۳۰ روز و در
فحطی و بازار سیاه سه روز تعیین شده است که هر کس از مدت مزبور تعدی کند ملعون شمرده شده است این نوع
روایات تعیین مدت ناظر به جریان روز و در خواستهای ویژه ای جامعه است

در گذشت يك مرد نيكو كار

از اعضا هیئت مالی مجله مکتب اسلام

☆☆☆

در دوازدهم ماه مبارک رمضان، و پس از پایان چاب

شماره ۱۱ مجله، آقای حاج موسی ابریشمی یکی از

مردان نیک و نیکو کار و عضو هیئت مالی مجله مکتب

اسلام دارفانی را وداع گفت.

حاج موسی ابریشمی، فرزند مرحوم حاج میرزا

محمد ابریشمی بسال ۱۳۳۰ هجری قمری در تبریز بدنی

آمد و پس از پایان رساندن تحصیلات خود، به بازرگانی

مشغول شد و سپس به تهران آمد و همواره بمواظبات کوششهای

بازرگانی به امور خیریه و نیکو کاری نیز می پرداخت.

یکی از خصائل آن مرحوم اشتغال دائمی به امر معروف و نهی از منکر بود و در هر کجا

که بود این وظیفه مهم اسلامی را فراموش نمی کرد.

مرحوم ابریشمی از ابتدای تأسیس مجله مکتب اسلام با این مجله همکاری داشت و

یکی از اعضاء دلسوز هیئت مالی مجله بشمار میرفت.

در گذشت این مرد انسان دوست و مسلمان پاک آشنایان و دوستانش را متأثر ساخت.

از خدای بزرگ شادی زوج آن مرحوم و تسلی خاطر بازماندگان، بویژه برادران و فرزندان

برومندش را خواستاریم. هیئت تحریریه مجله مکتب اسلام